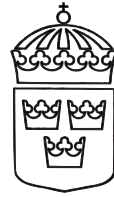

Regeringens proposition

2007/08:149

Ledighet med vårdnadsbidrag

Prop.
2007/08:149

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 29 april 2008

Fredrik Reinfeldt

Sven Otto Littorin
(Arbetsmarknadsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

Propositionen innehåller förslag till bestämmelser om en ny ledighetsgrund i föräldraledighetslagen (1995:584). Det föreslås att föräldrar som vårdar barn för vilket lämnas helt vårdnadsbidrag ska ha rätt till hel ledighet eller förkortning av normal arbetstid med hälften. Det lämnas även förslag till en följdändring i lagen (1982:80) om anställningsskydd. För de arbetstagare som är föräldralediga på heltid med vårdnadsbidrag ska, enligt förslaget, uppsägningstiden beräknas på samma sätt som sedan tidigare gäller för dem som är föräldralediga på heltid.

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	3
2	Lagtext.....	4
2.1	Förslag till lag om ändring i föräldraledighetslagen (1995:584).....	4
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1982:80) om anställningsskydd.....	6
3	Ärendet och dess beredning.....	7
4	Bakgrund	8
4.1	Vårdnadsbidrag	8
4.2	Särskilt om ledighet med vårdnadsbidrag	8
5	Rätt till ledighet	9
6	Följdändring i lagen om anställningsskydd	11
7	Ikraftträdande.....	12
8	Konsekvenser.....	12
8.1	Ekonomiska konsekvenser för stat och kommun	12
8.2	Konsekvenser för arbetsmarknaden	13
8.3	Ekonomiska administrativa konsekvenser för staten	14
8.4	Konsekvenser för arbetsgivare och arbetstagare	14
8.5	Konsekvenser för jämställdheten mellan kvinnor och män.....	15
8.6	Förhållandet till ILO-konventioner	15
9	Författningskommentar.....	16
9.1	Förslaget till lag om ändring i föräldraledighetslagen (1995:584).....	16
9.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1982:80) om anställningsskydd.....	16
Bilaga 1	Sammanfattning av promemorian Vårdnadsbidrag – Familjepolitisk reform (Ds 2007:52).....	18
Bilaga 2	Lagförslag i promemorian Vårdnadsbidrag – Familjepolitisk reform (Ds 2007:52).....	20
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanser som har yttrat sig över departementspromemorian Vårdnadsbidrag – Familjepolitisk reform (Ds 2007:52).....	21
Bilaga 4	Lagförslag i propositionen Vårdnadsbidrag – familjepolitisk reform (prop. 2007/08:91).....	22
Bilaga 5	Lagrådsremissens lagförslag.....	32
Bilaga 6	Lagrådets yttrande	35
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 29 april 2008	36

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2007/08:149

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i föräldraledighetslagen (1995:584),
2. lag om ändring i lagen (1982:80) om anställningsskydd.

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i föräldraledighetslagen (1995:584)

Härigenom föreskrivs i fråga om föräldraledighetslagen (1995:584) dels att 3 och 13 §§ ska ha följande lydelse, dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 9 §, samt närmast före 9 § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §¹

Det finns följande *fem* former av föräldraledighet för vård av barn m.m.:

1. Hel ledighet för en kvinnlig arbetstagare i samband med hennes barns födelse och för amning (mammaledighet, 4 §).

2. Hel ledighet för en förälder tills barnet blivit 18 månader eller, under förutsättning att föräldern då har hel föräldrapenning, för tid därefter (hel ledighet med eller utan föräldrapenning, 5 §).

3. Ledighet för en förälder i form av förkortning av normal arbetstid med tre fjärdedelar, hälften, en fjärdedel eller en åttondel medan föräldern har tre fjärdedels, halv, en fjärdedels respektive en åttondels föräldrapenning (delledighet med föräldrapenning, 6 §).

4. Ledighet för en förälder i form av förkortning av normal arbetstid med upp till en fjärdedel tills, i huvudfallet, barnet fyllt åtta år (delledighet utan föräldrapenning, 7 §).

5. Ledighet för en arbetstagares tillfälliga vård av barn (ledighet med tillfällig föräldrapenning m.m., 8 §).

6. Hel ledighet eller ledighet i form av förkortning av normal arbetstid med hälften för en förälder till ett barn för vilket lämnas helt vårdnadsbidrag (ledighet med vårdnadsbidrag, 9 §).

Särskilda bestämmelser om ledighet och omplacering för kvinnliga arbetstagare som väntar barn, nyligen fött barn eller som ammar finns i 18–21 §§.

¹ Senaste lydelse 2006:442.

*Ledighet med vårdnadsbidrag**9 §²*

En förälder har rätt till hel ledighet eller förkortning av normal arbetstid med hälften för vård av barn när helt vårdnadsbidrag enligt 8 § lagen (2008:000) om kommunalt vårdnadsbidrag lämnas för barnet.

13 §

En arbetstagare som vill utnyttja sin rätt till ledighet enligt 4, 5, 6 eller 7 § skall anmäla detta till arbetsgivaren minst två månader före ledighetens början eller, om det inte kan ske, så snart som möjligt. I samband med sin anmälan skall arbetstagaren ange hur lång tid ledigheten är planerad att pågå.

En arbetstagare som vill utnyttja sin rätt till ledighet med tillfällig föräldrapenning enligt 8 § skall anmäla ledigheten till arbetsgivaren minst en vecka före ledighetens början. Om ledigheten beror på sjukdom eller smitta, gäller dock inte någon anmälingstid.

En arbetstagare som vill utnyttja sin rätt till ledighet enligt 4, 5, 6, 7 eller 9 § ska anmäla detta till arbetsgivaren minst två månader före ledighetens början eller, om det inte kan ske, så snart som möjligt. I samband med sin anmälan ska arbetstagaren ange hur lång tid ledigheten är planerad att pågå.

En arbetstagare som vill utnyttja sin rätt till ledighet med tillfällig föräldrapenning enligt 8 § ska anmäla ledigheten till arbetsgivaren minst en vecka före ledighetens början. Om ledigheten beror på sjukdom eller smitta, gäller dock inte någon anmälingstid.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2008.

² Tidigare 9 § upphävd genom 2006:442.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1982:80) om anställningsskydd

Härigenom föreskrivs att 11 § lagen (1982:80) om anställningsskydd ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 §¹

För både arbetsgivare och arbetstagare gäller en minsta uppsägningstid av en månad.

Arbetstagaren har rätt till en uppsägningstid av

- två månader, om den sammanlagda anställningstiden hos arbetsgivaren är minst två år men kortare än fyra år,
- tre månader, om den sammanlagda anställningstiden är minst fyra år men kortare än sex år,
- fyra månader, om den sammanlagda anställningstiden är minst sex år men kortare än åtta år,
- fem månader, om den sammanlagda anställningstiden är minst åtta år men kortare än tio år, och
- sex månader, om den sammanlagda anställningstiden är minst tio år.

Om en arbetstagare som är föräldraledig enligt 4 eller 5 § föräldraledighetslagen (1995:584) sägs upp på grund av arbetsbrist, börjar uppsägningstiden löpa *när arbetstagaren helt eller delvis återupptar arbetet eller, enligt den anmälan om föräldraledighet som gäller när uppsägningen sker, när arbetstagaren skulle ha återupptagit sitt arbete.*

Om en arbetstagare som är föräldraledig enligt 4 eller 5 § *eller helt ledig enligt 9 §* föräldraledighetslagen (1995:584) sägs upp på grund av arbetsbrist, börjar uppsägningstiden löpa

- *när arbetstagaren helt eller delvis återupptar arbetet, eller*
- *när arbetstagaren skulle ha återupptagit sitt arbete enligt den anmälan om föräldraledighet som gäller när uppsägningen sker.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2008.

¹ Senaste lydelse 2007:389.

Regeringen uttalade i budgetpropositionen för 2008 att ett kommunalt frivilligt vårdnadsbidrag ska införas från den 1 juli 2008. Förslag till genomförande av reformen utarbetades inom Socialdepartementet i promemorian Vårdnadsbidrag – Familjepolitisk reform (Ds 2007:52). En sammanfattning av promemorians förslag finns i *bilaga 1*. Promemorians förslag till ändring i föräldraledighetslagen (1995:584) finns i *bilaga 2*.

Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. En remissammanställning finns tillgänglig i Socialdepartementet (dnr S2007/10526/SF).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 10 april 2008 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 5*.

Lagrådets yttrande finns i *bilaga 6*. Lagrådet har lämnat lagförslagen utan erinran. I förhållande till lagrådsremissens förslag har vissa ändringar av redaktionell karaktär gjorts.

4 Bakgrund

4.1 Vårnadsbidrag

Regeringen beslutade den 13 mars 2008 att överlämna propositionen Vårnadsbidrag – familjepolitisk reform (prop. 2007/08:91) till riksdagen.

I propositionen lämnas förslag till lag om kommunalt vårnadsbidrag. Lagen är kompetensutvidgande för landets kommuner och ger dessa möjlighet att införa, finansiera och administrera kommunala vårnadsbidrag inom vissa ramar. Genom införandet av ett vårnadsbidrag ges ökade möjligheter för föräldrar att vara hemma och vårda sitt barn under den period då barnet är mellan ett och tre år. De kommuner som önskar kan ge ett skattefritt kommunalt bidrag på maximalt 3 000 kronor per månad och barn. Villkoret för att få fullt vårnadsbidrag är att barnet inte nyttjar offentligt finansierad förskoleverksamhet. Föräldern kan förvärvsarbeta och samtidigt uppbära vårnadsbidrag om barnomsorgen ordnas på annat sätt. Vårnadsbidraget kan inte lämnas till en vårnads-havare som har vissa ersättningar som t.ex. arbetslöshetsersättning och föräldrapenning.

Bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 juli 2008. Propositionens lagförslag finns i *bilaga 4*.

4.2 Särskilt om ledighet med vårnadsbidrag

I propositionen Vårnadsbidrag – familjepolitisk reform (prop. 2007/08:91 s. 50) anger regeringen att den avser att återkomma särskilt med förslag till ändringar i föräldraledighetslagen (1995:584).

5 Rätt till ledighet

Regeringens förslag: En förälder ska ha rätt till hel ledighet eller förkortning av normal arbetstid med hälften för vård av barn när helt vårdnadsbidrag enligt lagen om kommunalt vårdnadsbidrag lämnas för barnet.

Promemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. I promemorian föreslogs inte någon rätt till ledighet på halvtid.

Remissinstanserna: *Arbetsgivarverket* avstyrker förslaget om införande av en ny form av föräldraledighet. Om reformen trots allt genomförs anser Arbetsgivarverket att föräldraledighetslagen (1995:584) bör kompletteras med vissa följdändringar. *Jämställdhetsombudsmannen (JämO)* anser att det behövs en ändring även i 3 § föräldraledighetslagen. I en reservation till yttrandet från *Vingåkers kommun* anförs att hela föräldraledighetslagen bör ses över så att den harmoniserar med intentionerna i vårdnadsbidraget. *Arbetsdomstolen* anser att ändringar bör göras även i 3 och 13 §§ föräldraledighetslagen. *Svenska Kommunalarbetsförbundet* och *Örebro kommun* påtalar att föräldralediga med vårdnadsbidrag bör omfattas av samma förbud mot missgynnande behandling som gäller för övriga föräldralediga. *Försäkringskassan* anser att den som tar ut vårdnadsbidrag i lägre omfattning än helt vårdnadsbidrag bör ges rätt till ledighet i förhållande till nivån på uttaget. *Sveriges Ingenjörer* anser att rätten till ledighet i samband med vårdnadsbidrag bör utökas till att gälla även halvtidsledighet. *Vilhelmina kommun* anser att reglerna om föräldraledighet bör vara flexibla och generösare än vad som föreslås i promemorian. *Nacka kommun*, *Barnombudsmannen (BO)*, *Malmö kommun* och *Läraryförbundet* anser inte att det bör vara möjligt att kombinera heltidsarbete med vårdnadsbidrag. *Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)* påtalar att den utökade rätten till föräldraledighet kommer att få konsekvenser för utbudet av arbetskraft. *Värnamos kommun* anser att rätt till tjänstledighet under hela vårdnadsbidragstiden är en angelägen och viktig fråga. *Övriga remissinstanser* har inte särskilt yttrat sig med anledning av de föreslagna ändringarna i föräldraledighetslagen.

Skälen för regeringens förslag: I prop. 2007/08:91 anger regeringen de grundläggande förutsättningarna för när det föreslagna vårdnadsbidraget ska få lämnas för ett barn. *Nacka kommun*, *BO*, *Malmö kommun* och *Läraryförbundet* anser att det inte bör vara möjligt att kombinera heltidsarbete med vårdnadsbidrag. I den nu nämnda propositionen avsnitt 4.1 och 4.3 föreslår regeringen att förutsättningar för att vårdnadsbidrag ska få lämnas ska vara dels att kommunen beslutat om att införa vårdnadsbidrag, dels att barnet inte har en plats inom den offentligt finansierade förskoleverksamheten eller att barnet har en sådan plats men ska vistas i förskoleverksamheten i begränsad omfattning. Ett viktigt skäl för förslaget om vårdnadsbidrag är att föräldrar ska kunna välja att tillbringa mer tid med sina barn. Vårdnadsbidraget är enligt förslaget utformat så att även en kombination av arbete och familjeliv bör underlättas. Rätten

till vårdnadsbidrag är därför, enligt förslaget, inte knuten till att föräldrarna eller någon av dem vårdar barnet. Vårdnadsbidraget ska ge föräldrarna ökad valfrihet. Föräldrarna ska kunna förvärvsarbeta och samtidigt uppbära vårdnadsbidrag om barnomsorgen ordnas på annat sätt än genom offentligt finansierad förskoleverksamhet.

Arbetsgivarverket avstyrker förslaget om införande av en ny form av föräldraledighet för arbetstagare. Arbetsgivarverket anser att varje ytterligare ledighetsform som införs innebär en begränsning i arbetsgivarens förutsättningar att planera och bedriva sin verksamhet. Om utökad möjlighet till föräldraledighet trots allt införs, anser Arbetsgivarverket att en sådan rätt till tjänstledighet för arbetstagaren måste harmoniseras med arbetsgivarens möjligheter att antingen för begränsad tid anställa ersättare för att fullgöra den lediga arbetstagarens arbetsuppgifter eller minska den anställdes rätt till sammanhängande ledighet under en lång tidsperiod. Ett syfte med reglerna om vårdnadsbidrag är att underlätta för småbarnsföräldrar att kombinera förvärvsarbete och föräldraskap. En avvägning måste naturligtvis göras mellan intresset av att underlätta för föräldrar i detta avseende och intresset av en effektivt och rationellt bedriven verksamhet i företag och hos andra arbetsgivare. En sådan avvägning leder, enligt regeringens uppfattning, till att en ytterligare möjlighet till ledighet för småbarnsföräldrar bör införas. Rätten till ledighet bör överensstämma med den tid under vilken vårdnadsbidrag kan lämnas. För att den sammanhängande perioden med rätt till föräldrapenning och vårdnadsbidrag ska få en lämplig längd föreslår regeringen, i prop. 2007/08:91 avsnitt 4.5, att vårdnadsbidrag ska få lämnas tidigast efter att föräldrapenning enligt 4 kap. lagen (1962:381) om allmän försäkring lämnats för 250 dagar. Regeringen har för närvarande inte för avsikt att föreslå några ändringar i de regler som gäller för under vilken tid en vikarie kan anställas utan att anställningen övergår till en tillsvidareanställning

Sveriges Ingenjörer anser att rätten till ledighet i samband med vårdnadsbidrag bör utökas till att gälla även halvtidsledighet. *Vilhelmina kommun* anser att reglerna om föräldraledighet bör vara flexibla och generösare än vad som föreslås i promemorian. För att förvärvsarbetande föräldrar ska kunna uppbära vårdnadsbidrag och ta hand om sina barn i större utsträckning bör, enligt regeringens uppfattning, möjligheten att få ledigt enligt föräldraledighetslagen utökas. Ledighetsreglerna bör utformas så att de blir så flexibla som möjligt för föräldrarna samtidigt som de inte bör utgöra ett omotiverat incitament för att vara ledig från arbetet. En förälder som uppbär helt vårdnadsbidrag bör få möjlighet att vara helt ledig från arbetet under den tid han eller hon uppbär helt vårdnadsbidrag. Föräldrar som väljer att dela på vårdnadsbidraget bör även få möjlighet att dela på ledigheten. När helt vårdnadsbidrag utbetalas för ett barn och föräldrarna väljer att dela på vårdnadsbidraget bör därför båda ha möjlighet att arbeta halvtid. En förälders rätt att vara ledig på halvtid med vårdnadsbidrag bör dock inte vara beroende av att även en annan förälder är ledig på halvtid eller att utbetalningen av vårdnadsbidraget delas mellan två föräldrar. När helt vårdnadsbidrag lämnas för ett barn bör föräldrarna – eller en av föräldrarna – således ha rätt till ledighet på heltid eller halvtid.

Försäkringskassan anser att den som tar ut vårdnadsbidrag i mindre omfattning än helt vårdnadsbidrag bör ges rätt till ledighet i förhållande till nivån på uttaget. Den avvägning som måste göras mellan föräldrarnas intresse av att kunna ta ledigt och arbetsgivarnas intresse av att kunna planera och effektivt bedriva verksamhet leder till att någon ytterligare rätt till ledighet inte bör införas för denna grupp. De föräldrar som endast till viss del önskar minska sin arbetstid för att vårda barn med vårdnadsbidrag får anses väl tillgodosedda med nuvarande rätt till förkortning av normal arbetstid med upp till en fjärdedel.

Som *SKL* påtalar kan en utökad rätt till föräldraledighet antas få vissa konsekvenser för utbudet av arbetskraft. En utökad rätt till ledighet är dock en förutsättning för att vårdnadsbidraget ska öppna en möjlighet för föräldrarna att välja att avstå från offentligt finansierad förskoleverksamhet och under aktuell tid själva vårda sina barn.

Om reformen införs anser *Arbetsgivarverket* att föräldraledighetslagen bör kompletteras med vissa följdändringar. Även *JämO* och *Arbetsdomstolen* påtalar att förslaget medför att sådana följdändringar bör göras i föräldraledighetslagen. *Svenska Kommunalarbetsförbundet* och *Örebro kommun* anser att föräldralediga med vårdnadsbidrag bör omfattas av samma förbud mot missgynnande behandling som gäller för övriga föräldralediga. Regeringen delar denna uppfattning. Regler om förbud mot missgynnande behandling av föräldralediga finns sedan tidigare i föräldraledighetslagen och ska naturligtvis gälla även för dem som önskar vara föräldralediga med vårdnadsbidrag. För att upprätthålla den lagtekniska strukturen som finns i föräldraledighetslagen bör ledigheten enligt den nya form som föreslås läggas till i redovisningen över de ledighetsformer som finns i 3 §. Dessutom bör 13 § kompletteras med en hänvisning så att reglerna om anmälan om ledighet gäller även för den nya ledighetsformen.

6 Följdändring i lagen om anställningsskydd

Regeringens förslag: För de arbetstagare som är föräldralediga på heltid med vårdnadsbidrag ska uppsägningstiden, vid uppsägning på grund av arbetsbrist, beräknas på samma sätt som sedan tidigare gäller för dem som är föräldralediga på heltid.

Promemorians förslag: Inget förslag lämnades i detta avseende.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har berört frågan.

Skälen för regeringens förslag: Om en arbetstagare som har en tillsvidareanställning och är föräldraledig på heltid sägs upp på grund av arbetsbrist, börjar uppsägningstiden löpa när arbetstagaren helt eller delvis återupptar arbetet eller, enligt den anmälan om föräldraledighet som gäller när uppsägningen sker, när arbetstagaren skulle ha återupptagit sitt arbete. Detta framgår av 11 § lagen (1982:80) om anställningsskydd (se prop. 2005/06:185 s. 99–104).

I avsnitt 5 föreslår regeringen att en förälder ska ha rätt till hel ledighet eller förkortning av normal arbetstid med hälften för vård av barn när helt

vårdnadsbidrag lämnas för barnet. För de arbetstagare som kommer att ha hel föräldraledighet enligt den nya föräldraledighetsgrunden, bör utgångspunkten vara att uppsägningstiden vid uppsägning på grund av arbetsbrist ska beräknas på samma sätt som i övrigt gäller för dem som är föräldralediga på heltid. För att uppnå detta bör 11 § lagen om anställningsskydd kompletteras med en hänvisning till den nya bestämmelsen i föräldraledighetslagen (1995:584).

7 Ikraftträdande

Regeringens förslag: Ändringarna i föräldraledighetslagen och i anställningsskyddslagen ska träda i kraft den 1 juli 2008.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Har i huvudsak inte uttalat sig i denna del.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen föreslår i propositionen Vårdnadsbidrag – familjepolitisk reform (prop. 2007/08:91, s. 59) att regleringen om vårdnadsbidrag ska träda i kraft den 1 juli 2008. Förslagen om ytterligare rätt till föräldraledighet är en viktig förutsättning för att reglerna om vårdnadsbidrag ska kunna utnyttjas av föräldrar i syfte att vårda barn. Reglerna bör därför träda i kraft vid samma tidpunkt.

8 Konsekvenser

Konsekvenserna av förslag till lag om kommunalt vårdnadsbidrag som helhet redovisas i propositionen Vårdnadsbidrag – familjepolitisk reform (prop. 2007/08:91). De analyser som presenteras i detta avsnitt avser konsekvenserna av förslag till bestämmelser om en ny ledighetsgrund i föräldraledighetslagen (1995:584), dvs. ledighet för en förälder till ett barn för vilket helt vårdnadsbidrag lämnas.

8.1 Ekonomiska konsekvenser för stat och kommun

De ekonomiska konsekvenserna av förslaget till rätt till ledighet för vård av barn med helt vårdnadsbidrag är framför allt minskade skatteintäkter för stat och kommun till följd av minskat förvärvsarbete. Hur stora dessa minskade skatteintäkter kommer att bli är mycket osäkert, eftersom flera faktorer är okända rörande vårdnadsbidragets införande. Två avgörande faktorer som är okända är hur många kommuner som kommer att välja att införa vårdnadsbidrag och hur föräldrarna kommer att agera om de erbjuds vårdnadsbidrag.

I propositionen Vårdnadsbidrag – familjepolitisk reform redovisas två scenarier, dvs. olika hypotetiska utvecklingar som bygger på antaganden om de förhållanden som man saknar kännedom om. Det ena scenariot utgår från att alla kommuner inför vårdnadsbidrag och att inga betende-

förändringar sker. I det andra scenariot, huvudscenariot, görs följande antaganden:

- en tredjedel av kommunerna inför ett vårdnadsbidrag,
- 15 procent av hushållen med barn i förskoleverksamhet växlar denna mot ett vårdnadsbidrag,
- en av föräldrarna väljer att avstå helt från arbete när familjen får vårdnadsbidrag.

Skatteeffekter på kommunnivå

Det kommunalekonomiska utjämningsystemet kommer att utjämna effekter av vårdnadsbidraget, eftersom bidraget påverkar skatteinkomster och andra faktorer som ligger till grund för den kommunalekonomiska utjämnningen. De första effekterna uppkommer med två års förskjutning, dvs. förändringar av faktorer som ingår i systemet år 2008 påverkar utfallet i utjämnningen år 2010.

Vårdnadsbidraget kommer för det första att påverka utfallet i inkomstutjämnningen. Ett minskat arbetsutbud leder till minskade skatteunderlag och inkomster. De samlade skatteintäkterna för kommunerna kommer att minska i huvudscenariot. Detta kompenseras i inkomstutjämnningen. Kommuner som inte inför vårdnadsbidrag påverkas också eftersom utjämningsystemet ska vara neutralt på riksnivå. Det är de relativa effekterna av vårdnadsbidraget som kommer att påverka utfallet i utjämnningen; skulle vårdnadsbidrag användas i alla kommuner i ungefär samma utsträckning blir det ingen förändring.

För det andra kommer vårdnadsbidraget att påverka kostnadsutjämnningen, vilket beror på att kommunens skattekraftsandel samt föräldrarnas förvärvsfrekvens finns med som förklaringsfaktorer vid beräkningen av standardkostnaden för förskoleverksamheten i kommunerna. Behovet av förskoleverksamhet minskar när skattekraftsandel och föräldrars förvärvsfrekvens minskar. Vårdnadsbidraget kan därigenom leda till att kommunen får ett mindre bidrag i kostnadsutjämnningen alternativt får betala en större avgift. Effekten jämfört med den i inkomstutjämnningen är således den motsatta.

Skatteeffekter för staten

Utöver effekterna för kommunerna tillkommer effekter för staten när föräldrarna minskar sitt förvärsarbete. Effekten på den statliga skatten i huvudscenariot till följd av detta uppskattas till en minskning med ca 68 miljoner kronor.

Statens utgifter kommer också att påverkas i vissa andra avseenden. Exempelvis kan utgifterna för bostadsbidrag och utgifterna för den tillfälliga föräldrapenningen komma att påverkas.

8.2 Konsekvenser för arbetsmarknaden

Vid sidan av de positiva effekterna av möjligheterna att vara ledig med vårdnadsbidrag för möjligheterna att stärka kontakten mellan barn och

föräldrar kommer arbetsutbudet att påverkas negativt. Hur stor denna negativa effekt blir är svårt att bedöma, på grund av den osäkerhet som råder om vilken omfattning reformen kommer att få.

Med hänsyn tagen till de omfattande åtgärder som regeringen vidtagit för att stimulera arbetsutbudet och höja sysselsättningen – jobbskatteavdrag, nystartsjobb, nedsatta socialavgifter för utsatta grupper, m.m. – är regeringens bedömning att de negativa effekterna av förslaget mer än väl vägs upp. Det finns dock skäl att mycket noga följa utvecklingen och vid behov återkomma med åtgärder som motverkar den negativa effekten på arbetsutbudet.

En befarad negativ effekt bestående i att den förälder som väljer att vara ledig med vårdnadsbidrag kan komma att få en sämre karriär- och löneutveckling motverkas av förbudet mot missgynnade behandling i 16 § föräldraledighetslagen.

En annan effekt av förslaget om rätt till ledighet med vårdnadsbidrag är att personer som är arbetslösa kan få vikariera för en förälder som väljer att utnyttja denna möjlighet och därmed få ökad arbetslivserfarenhet.

8.3 Ekonomiska administrativa konsekvenser för staten

Mål om tillämpning av föräldraledighetslagen, och även lagen (1982:80) om anställningsskydd, ska handläggas enligt lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister. De tvister som kan uppkomma vid tillämpningen av de nya bestämmelserna kan dock inte förväntas få någon betydande inverkan på Arbetsdomstolens eller de övriga domstolarnas arbetsbelastning. Berörda domstolar prövar redan i dag liknande frågor vid tillämpning av befintlig lagreglering. De nya bestämmelserna bedöms inte föranleda något behov av ökade resurser till domstolarna.

8.4 Konsekvenser för arbetsgivare och arbetstagare

Reglerna är avsedda att tillämpas lika för alla arbetsgivare, oavsett sektor, bransch och storlek. Arbetsgivare med få anställda, och då särskilt små företag, är emellertid generellt sett mer känsliga för omgivande förutsättningar än arbetsgivare med många anställda.

Förslaget kan förväntas leda till svårigheter för berörda arbetsgivare att bedriva sin verksamhet på ett effektivt och rationellt sätt. Konsekvenserna ska dock inte överdrivas. Även i dag uppstår administrativa och praktiska konsekvenser i samband med att en arbetstagare är frånvarande från arbetet under en längre period på grund av t.ex. sjukdom eller tjänstledighet; en frånvaro som innebär att arbetsgivaren måste anlita en vikarie eller omfördela arbetsuppgifter inom verksamheten. Ett klart och tydligt system med en lagreglerad rätt till tjänstledighet ökar dock förutsebarheten för arbetsgivarna.

Utgångspunkten för vårdnadsbidraget är att det ska utgöra ett alternativ för de föräldrar som vill vara hemma med sitt barn längre än vad föräldrapenningen möjliggör. Vårdnadsbidrag får lämnas för barn som fyllt ett men inte tre år, dvs. under högst två år, och får lämnas tidigast efter det att föräldrapenning har lämnats i 250 dagar. Arbetsgivare som

anställt en vikare för en anställd som är ledig med föräldrapenning och som direkt efter denna period ansöker om ledigt med vårdnadsbidrag i två år kan i vissa fall därför behöva anställa en vikarie i mer än två år. Enligt lagen om anställningsskydd övergår ett vikariat till en tillsvidareanställning om arbetstagaren under en femårsperiod har varit anställd i en sådan anställning hos samma arbetsgivare i sammanlagt mer än två år. Det innebär att när den tjänstledige återgår i arbete kan därför, om arbetsbrist föreligger, en av de två anställda tvingas sägas upp på grund av arbetsbrist. Som tidigare nämnts har regeringen för närvarande inte för avsikt att föreslå några ändringar i berörda regler. Regeringen avser dock att följa utvecklingen på detta område.

8.5 Konsekvenser för jämställdheten mellan kvinnor och män

Vårdnadsbidraget kan kombineras med fullt förvärvsarbete likaväl som det kan användas för en av föräldrarna att vara ledig på heltid eller förkorta den normala arbetstiden med hälften för den ene eller båda vårdnadshavarna. Regeringens bedömning är därför att konsekvenserna för jämställdheten mellan kvinnor och män av förslaget är svårbedömda. Om bidraget nyttjas för att vara ledig på heltid eller för att förkorta arbetstiden med hälften beror det på vem av föräldrarna som väljer att förkorta sin arbetstid hur förslaget kommer att påverka jämställdheten. Om bidraget inte används till att finansiera hel ledighet eller en arbetstidsförkortning föranleder förslaget inga skillnader i jämställdhet. Regeringen avser att följa utvecklingen ur ett jämställdhetsperspektiv.

I detta sammanhang kan jämställdhetsbonusen, som i prop. 2007/08:93 föreslås införas från och med den 1 juli 2008, nämnas. Denna reform syftar till att öka jämställdheten dels genom att öka kvinnors arbetskraftsdeltagande, dels genom att stimulera män att ta ut en större andel av föräldraledigheten. Därigenom förväntas reformen bidra till att eliminera de osakliga löneskillnader som finns mellan kvinnor och män, och därmed också skillnader i livsinkomst. Regeringen avser att noga följa hur väl jämställdhetsbonusen uppfyller sitt syfte och har beredskap att återkomma med förslag både avseende bonusens utformning och bonusens storlek.

8.6 Förhållandet till ILO-konventioner

Frågor om föräldraledighet behandlas i ILO:s konvention (nr 183) om skydd vid havandeskap och barnsörd. Sverige har inte ratificerat den konventionen (se prop. 2007/08:69 och prop. 2003/04:56).

Frågor om uppsägning regleras i ILO:s konvention (nr 158) om uppsägning av anställningsavtal på arbetsgivarens initiativ. Frågan om uppsägningstid behandlas i artikel 11. Förslagen anses inte stå i strid med denna bestämmelse.

ILO:s konvention (nr 111) om diskriminering vid anställning och yrkesutövning behandlar diskriminering på grund av kön. De föreslagna

bestämmelserna anses inte stå i strid med någon bestämmelse i konvention nr 111. Prop. 2007/08:149

Sammanfattningsvis bedöms de i propositionen föreslagna bestämmelserna inte strida mot någon ILO-konvention ratificerad av Sverige.

9 Författningskommentar

9.1 Förslaget till lag om ändring i föräldraledighetslagen (1995:584)

3 §

Förslaget behandlas i avsnitt 5.

Paragrafens översikt över former av ledighet har kompletterats med en ny punkt. Den nya *punkten 6* hänvisar till 9 §.

9 §

Förslaget behandlas i avsnitt 5.

Av den nya bestämmelsen framgår att en förälder, till barn för vilket lämnas helt vårdnadsbidrag, har rätt till hel föräldraledighet eller till föräldraledighet på halvtid. Rätten till ledighet är, på samma sätt som gäller för övriga föräldraledighetsgrunder, knuten till att föräldern faktiskt vårdar barnet genom att ta hand om det under den aktuella perioden. Härmed avses inte ett fortlöpande omhändertagande. En förälder måste även kunna ägna sig åt andra uppgifter som är förenade med familjens skötsel, se prop. 1977/78:104 s. 41.

13 §

Förslaget behandlas i avsnitt 5.

Första stycket har kompletterats med uppgift om att en arbetstagare som vill utnyttja sin rätt till ledighet enligt 9 § ska anmäla detta till sin arbetsgivare på samma sätt som sedan tidigare gäller för den som vill ta ut ledighet enligt 4, 5, 6 eller 7 §.

9.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1982:80) om anställningsskydd

11 §

Förslaget behandlas i avsnitt 6.

I *tredje stycket* har gjorts en hänvisning även till 9 § föräldraledighetslagen (1995:584). Om en arbetstagare som är helt föräldraledig enligt 9 §

den lagen sägs upp på grund av arbetsbrist ska tidpunkten för när uppsägningstiden ska börja löpa bestämmas på samma sätt som sedan tidigare gäller för dem som är helt föräldralediga. Den språkliga justeringen i styckets sista led innebär ingen förändring i sak. Prop. 2007/08:149

Sammanfattning av promemorian Vårnadsbidrag – Familjepolitisk reform (Ds 2007:52)

Regeringen har i budgetpropositionen för 2008 uttalat att ett kommunalt frivilligt vårnadsbidrag ska införas från den 1 juli 2008. Syftet med vårnadsbidraget är att skapa ökad valfrihet för föräldrar som önskar mer tid med sina små barn. Vårnadsbidraget ökar familjernas valfrihet och stärker föräldrarnas makt över sin livssituation. I denna promemoria lämnas förslag till en kompetensutvidgande lag som ger kommunerna möjlighet att införa, finansiera och administrera kommunala vårnadsbidrag inom vissa ramar. Arbetsgruppen för utformandet av ett kommunalt vårnadsbidrag lämnar följande förslag och bedömningar:

- Vårnadsbidraget ska ge valfrihet och möjliggöra olika kombinationer av förvärvsarbete, förskoleverksamhet och tid med det egna barnet.
- Vårnadsbidraget ska kunna kombineras med fullt förvärvsarbete för båda föräldrarna.
- Kommunerna ges möjlighet att erbjuda ett vårnadsbidrag åt föräldrar med barn som fyllt ett men inte tre år och som är folkbokförda i kommunen.
- Vårnadsbidraget ska vara ett obeskattat bidrag och uppgå till maximalt 3 000 kronor per barn och månad.
- Vårnadsbidraget får utges till vårdnadshavare som bor och är folkbokförd tillsammans med barnet. Vårnadsbidraget får även efter anmälan av båda vårdnadshavarna betalas ut med hälften till vardera vårdnadshavaren.
- Helt vårnadsbidrag får inte utges för barn som har plats i offentligt finansierad förskoleverksamhet som avser heltid.
- Kommunerna ges en rätt att införa en avtrappning av vårnadsbidrag i förhållande till den tid ett barn nyttjar offentligt finansierad förskoleverksamhet.
- När den enskilde får vårnadsbidrag ska följande skydd gälla;
 - förälder som vårdar barn och uppbär helt vårnadsbidrag ges rätt till hel ledigheten från förvärvsarbete, enligt föräldraledighetslagen,
 - den sjukpenninggrundande inkomsten (SGI) fastställs till lägst det belopp som utgjorde SGI före en period med vårnadsbidrag,
 - den överhoppningsbara tiden i arbetslöshetsförsäkringen förlängs till att omfatta vård av barn upp till tre års ålder.
- Vårnadsbidraget ska inte gå att kombinera med vissa ersättningar; föräldrapenning för barnet eller dess syskon, arbetslöshetsersättning, aktivitetsstöd, utvecklingsersättning, introduktionsersättning för flyktingar, sjuk- och aktivitetsersättning, sjukpenning över 365 dagar, ålderspension eller äldre-försörjningsstöd.

- Vårnadsbidraget räknas som bidragsgrundande inkomst vid prövning av rätt till bostadsbidrag till barnfamiljer samt vid prövning av rätt till bostadstillägg för pensionärer. Prop. 2007/08:149 Bilaga 1
- Om vårnadsbidraget sägs upp på begäran av bidragsmottagaren får kommunen inte på nytt utge vårnadsbidrag för samma barn förrän en tid av 120 dagar har förflutit.
- En kommuns beslut om vårnadsbidrag gentemot enskild kan överklagas genom förvaltningsbesvär.
- Vårnadsbidraget räknas som inkomst vid bedömning av rätten till ekonomiskt bistånd.
- Vårnadsbidraget är att bedöma både som en familjeförmån och som en socialförmån enligt EG-rätten. Vårnadsbidrag ska därmed i enlighet med gemenskapsrätten kunna utges även i de fall där familjen inte uppfyller krav på folkbokföring.

Lagförslag i promemorian Vårnadsbidrag – Familjepolitisk reform (Ds 2007:52)

Förslag till lag om ändring i föräldraledighetslagen (1995:584)

Härigenom föreskrivs att det i föräldraledighetslagen (1995:584) ska införas en ny paragraf, 9 §, samt närmast före 9 § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Ledighet med vårnadsbidrag

9 §

En arbetstagare som vårdar barn för vilket han eller hon uppbär helt vårnadsbidrag enligt lagen (2008:000) om kommunalt vårnadsbidrag har rätt till hel ledighet.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2008

Förteckning över remissinstanser som har yttrat sig över departementspromemorian Vårnadsbidrag – Familjepolitisk reform (Ds 2007:52)

Kammarrätten i Stockholm, Länsrätten i Uppsala län, Domstolsverket, Arbetsdomstolen, Försäkringskassan, Socialstyrelsen, Barnombudsmannen, Skatteverket, Arbetsgivarverket, Statskontoret, Länsstyrelsen i Skåne län, Statens skolverk, Jämställdhetsombudsmannen, Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen, Nacka kommun, Sollentuna kommun, Stockholms kommun, Vingåker kommun, Mullsjö kommun, Värnamo kommun, Mönsterås kommun, Karlskrona kommun, Olofström kommun, Höör kommun, Malmö kommun, Falkenberg kommun, Kungsbacka kommun, Laholm kommun, Öckerö kommun, Sunne kommun, Kumla kommun, Örebro kommun, Skellefteå kommun, Vilhelmina kommun, Sveriges Kommuner och Landsting, Tjänstemännens centralorganisation, Sveriges akademikers centralorganisation, Landsorganisationen i Sverige, Delegationen för åtgärder mot felaktiga utbetalningar från trygghetssystemen, Sävsjö kommun, Markaryds kommun, Sveriges Ingenjörer, Lärarförbundet, Jönköpings kommun och Svenska Kommunalarbetarförbundet.

Lagförslag i propositionen Vårdnadsbidrag – familjepolitisk reform (prop. 2007/08:91)

Förslag till lag om kommunalt vårdnadsbidrag

Härigenom föreskrivs följande.

Inledande bestämmelser

1 § En kommun får med stöd av denna lag lämna vårdnadsbidrag till enskilda.

2 § Med förskoleverksamhet avses i denna lag förskola och familjedaghem enligt 2 a kap. skollagen (1985:1100).

Allmänna förutsättningar för vårdnadsbidrag

3 § En kommun får lämna vårdnadsbidrag för ett barn som har fyllt ett men inte tre år under förutsättning att barnet

1. är folkbokfört i kommunen, och
2. inte har en plats i förskoleverksamhet som avser heltid.

Vårdnadsbidrag får dock tidigast lämnas efter det att föräldrapenning med anledning av barnets födelse enligt 4 kap. lagen (1962:381) om allmän försäkring har lämnats för sammanlagt 250 hela dagar, inklusive sådan tid som avses i 4 kap. 9 a § nämnda lag. Därvid ska föräldrapeningen ha lämnats med belopp motsvarande föräldrarnas sjukpenning eller med belopp enligt grundnivån.

4 § Vårdnadsbidrag får, om inte annat följer av tredje stycket, lämnas till en vårdnadshavare som

1. är folkbokförd på samma adress som barnet, och
2. bor tillsammans med barnet.

Vårdnadsbidraget får efter anmälan av båda vårdnadshavarna delas så att bidraget lämnas med hälften till vardera vårdnadshavaren.

Vårdnadsbidrag får lämnas med hälften till vardera vårdnadshavaren även om endast en av dem är folkbokförd på samma adress som barnet och bor tillsammans med barnet. Vårdnadsbidraget får i sådant fall även lämnas till en vårdnadshavare som inte är folkbokförd i samma kommun som barnet.

5 § Vårdnadsbidrag får inte lämnas till en vårdnadshavare som för samma kalendermånad eller del därav får

1. föräldrapenning med anledning av ett barns födelse enligt 4 kap. lagen (1962:381) om allmän försäkring,
2. arbetslöshetsersättning enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring,

3. aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning vid deltagande i ett arbetsmarknadspolitiskt program,

4. sjukpenning eller rehabiliteringspenning enligt lagen om allmän försäkring efter det att sådan ersättning har lämnats för en tid av 365 dagar,

5. sjukpenning under eller omedelbart efter en period när arbetslöshetsersättning enligt lagen om arbetslöshetsförsäkring har lämnats,

6. sjukersättning eller aktivitetsersättning enligt lagen om allmän försäkring,

7. ålderspension enligt lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension eller lagen (1998:702) om garantipension,

8. äldreförsörjningsstöd enligt lagen (2001:853) om äldreförsörjningsstöd, eller

9. ersättning enligt lagen (1992:1068) om introduktionsersättning för flyktingar och vissa andra utlänningar.

Vårdnadsbidrag får inte heller lämnas till en vårdnadshavare vars make eller sambo för samma kalendermånad eller del därav får någon av de ersättningar som anges i första stycket 1–9. Detta gäller för vårdnadshavare som bor tillsammans med sin make.

6 § Om vårdnadsbidrag för ett barn, på begäran av den eller de vårdnadshavare som har fått bidraget, inte längre ska lämnas får kommunen tidigast åter börja lämna vårdnadsbidrag för samma barn från och med den femte kalendermånaden efter den månad för vilken vårdnadsbidraget senast lämnades. Detta gäller dock inte om vårdnadsbidrag inte längre ska lämnas av anledning som avses i 5 §.

7 § Det som sägs om vårdnadshavare i 4–6 §§ tillämpas även i fråga om den som med socialnämndens medgivande har tagit emot ett barn för stadigvarande vård och fostran i syfte att adoptera det.

Vårdnadsbidragets storlek

8 § En kommun som har beslutat att införa vårdnadsbidrag får lämna detta både som helt vårdnadsbidrag och som reducerat vårdnadsbidrag.

Helt vårdnadsbidrag är bidrag för ett barn som inte har plats i förskoleverksamhet. Reducerat vårdnadsbidrag är bidrag för ett barn som har plats på deltid i förskoleverksamhet.

9 § Helt vårdnadsbidrag får per barn högst uppgå till 3 000 kronor per kalendermånad.

Reducerat vårdnadsbidrag får bestämmas till en eller flera nivåer där nivån på bidraget svarar mot ett visst antal timmar i förskoleverksamhet.

Helt respektive reducerat vårdnadsbidrag får differentieras när vårdnadsbidrag lämnas för fler än ett barn i samma hushåll.

Anmälningsskyldighet, återkrav och eftergift

10 § Den som får vårdnadsbidrag är skyldig att utan oskäligt dröjsmål anmäla till den bidragsutbetalande kommunen om förutsättningar för

vårdnadsbidrag enligt 3–5 §§ inte längre finns eller om andra ändrade förhållanden som påverkar storleken av vårdnadsbidraget.

Prop. 2007/08:149
Bilaga 4

11 § Om någon genom att lämna oriktiga uppgifter eller genom att underlåta att fullgöra en uppgifts- eller anmälningsskyldighet, eller på annat sätt har orsakat att vårdnadsbidrag betalats ut obehörigen eller med för högt belopp får kommunen återkräva vad som har betalats ut för mycket.

Om någon i annat fall än som avses i första stycket har tagit emot vårdnadsbidrag obehörigen eller med för högt belopp och skäligen borde ha insett detta, får kommunen återkräva vad som har betalats ut för mycket.

12 § Om det finns särskilda skäl får kommunen helt eller delvis efterge den återbetalningsskyldighet som avses i 11 §.

Överklagande

13 § Beslut i ett ärende om vårdnadsbidrag enligt denna lag får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Övrigt

14 § Denna lag inskränker inte de skyldigheter som en kommun har enligt skollagen (1985:1100).

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2008.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1962:381) om allmän försäkring¹

dels att 3 kap. 5 d § och 4 kap. 9 § ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 3 kap. 5 e §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

5 d §²

När Försäkringskassan *skall* fastställa den sjukpenninggrundande inkomsten för en försäkrad som omfattas av 5 § tredje stycket 1–6 och som helt eller delvis saknar anställning *skall* den sjukpenninggrundande inkomsten i vissa fall räknas om. Detsamma *skall* gälla för en försäkrad vars anställning upphör under en pågående ersättningsperiod. Omräkningen *skall* göras när minst ett år har förflutit räknat från den tidpunkt då den anställning upphörde som senast föranlett eller kunnat föranleda beräkning av sjukpenninggrundande inkomst. Därefter görs omräkningen årligen räknat ett år från den senaste omräkningen. Med den tidpunkt då anställningen upphörde jämföras den tidpunkt då den försäkrade helt upphörde med annat förvärvsarbete än arbete som anställd. När omräkning har gjorts enligt 5 c § räknas tidpunkten från utgången av det senaste hela år som avses där.

Den sjukpenninggrundande inkomsten av annat förvärvsarbete, grundad på annan inkomst än som avses i 2 a § första stycket, *skall* också räknas om för en försäkrad som inte har upphört med för-

När Försäkringskassan *ska* fastställa den sjukpenninggrundande inkomsten för en försäkrad som omfattas av 5 § tredje stycket 1–6 *eller 5 e §* och som helt eller delvis saknar anställning *ska* den sjukpenninggrundande inkomsten i vissa fall räknas om. Detsamma *ska* gälla för en försäkrad vars anställning upphör under en pågående ersättningsperiod. Omräkningen *ska* göras när minst ett år har förflutit räknat från den tidpunkt då den anställning upphörde som senast föranlett eller kunnat föranleda beräkning av sjukpenninggrundande inkomst. Därefter görs omräkningen årligen räknat ett år från den senaste omräkningen. Med den tidpunkt då anställningen upphörde jämföras den tidpunkt då den försäkrade helt upphörde med annat förvärvsarbete än arbete som anställd. När omräkning har gjorts enligt 5 c § räknas tidpunkten från utgången av det senaste hela år som avses där.

Den sjukpenninggrundande inkomsten av annat förvärvsarbete, grundad på annan inkomst än som avses i 2 a § första stycket, *ska* också räknas om för en försäkrad som inte har upphört med för-

¹ Lagen omtryckt 1982:120.

² Senaste lydelse 2006:1537.

värvsarbetet. Omräkning *skall* göras under en pågående ersättningsperiod efter det att ett år har förflutit räknat från ersättningsperiodens början. Därefter görs omräkningen årligen räknat ett år från den senaste omräkningen.

Omräkningen *skall* göras med den procentuella förändringen i det allmänna prisläget räknad från det senast fastställda talet för konsumentprisindex jämfört med motsvarande tal tolv månader dessförinnan. En omräkning som innebär en sänkning av den sjukpenninggrundande inkomsten *skall* inte beaktas. Den sjukpenninggrundande inkomsten kan aldrig fastställas till ett belopp som överstiger sju och en halv gånger prisbasbeloppet.

värvsarbetet. Omräkning *ska* göras under en pågående ersättningsperiod efter det att ett år har förflutit räknat från ersättningsperiodens början. Därefter görs omräkningen årligen räknat ett år från den senaste omräkningen.

Omräkningen *ska* göras med den procentuella förändringen i det allmänna prisläget räknad från det senast fastställda talet för konsumentprisindex jämfört med motsvarande tal tolv månader dessförinnan. En omräkning som innebär en sänkning av den sjukpenninggrundande inkomsten *ska* inte beaktas. Den sjukpenninggrundande inkomsten kan aldrig fastställas till ett belopp som överstiger sju och en halv gånger prisbasbeloppet.

5 e §

Vid utgången av en period för vilken en försäkrad har fått vårdnadsbidrag enligt lagen (2008:000) om kommunalt vårdnadsbidrag ska den sjukpenninggrundande inkomsten lägst motsvara den sjukpenninggrundande inkomst som den försäkrade skulle ha varit berättigad till omedelbart före en sådan period.

Bestämmelserna i första stycket gäller dock inte i de fall

– sådana omständigheter som anges i 5 § första stycket b, d eller f har inträffat, eller

– då den försäkrade omfattas av bestämmelserna i 5 § tredje stycket 1 eller 2.

4 kap.

9 §³

Villkoret om försäkring för viss sjukpenning enligt 6 § andra stycket anses uppfyllt om föräldern inte har varit försäkrad för viss sjukpenning, men skulle ha varit det om Försäkringskassan känt till samtliga förhållanden.

³ Senaste lydelse 2004:781.

När det *skall* bestämmas om villkoret om försäkring för viss sjukpenning enligt 6 § andra stycket är uppfyllt för en försäkrad som avses i 3 kap. 5 b § *skall* bortses från tiden för utlandsvistelsen. När det bestäms om villkoret är uppfyllt för en förälder som *uppburit* sjukersättning eller aktivitetsersättning *skall* sjukpenninggrundande inkomst beräknad enligt 3 kap. 5 c § anses ha gällt hela den tid som föräldern *uppburit* sådan ersättning.

När det *ska* bestämmas om villkoret om försäkring för viss sjukpenning enligt 6 § andra stycket är uppfyllt för en försäkrad som avses i 3 kap. 5 b § *ska det* bortses från tiden för utlandsvistelsen. När det bestäms om villkoret är uppfyllt för en förälder som *fått* sjukersättning eller aktivitetsersättning *ska* sjukpenninggrundande inkomst beräknad enligt 3 kap. 5 c § anses ha gällt hela den tid som föräldern *fått* sådan ersättning. *När det bestäms om villkoret är uppfyllt för en försäkrad som fått vårdnadsbidrag enligt lagen (2008:000) om kommunalt vårdnadsbidrag får det bortses från den tid som föräldern fått sådant bidrag.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2008.

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (1993:737) om bostadsbidrag ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §¹

Bidragsgrundande inkomst beräknas med utgångspunkt i

1. överskott i inkomstslaget tjänst enligt 10 kap. 16 § inkomstskattelagen (1999:1229),

2. överskott i inkomstslaget näringsverksamhet beräknat enligt 4 a §, och

3. överskott i inkomstslaget kapital beräknat enligt 4 b §.

Till de sammanlagda överskotten *skall* läggas belopp enligt tredje stycket samt 5 och 7 §§. Det på så sätt framräknade beloppet är den bidragsgrundande inkomsten.

Överskottet enligt första stycket *skall* ökas med

1. inkomst som på grund av 3 kap. 9–13 §§ inkomstskattelagen eller skatteavtal inte *skall* tas upp som intäkt i inkomstslaget näringsverksamhet, tjänst eller kapital,

2. studiemedel i form av studiebidrag, utom den del som avser tilläggsbidrag,

3. skattefria stipendier över 3 000 kronor per månad, *och*

4. skattepliktiga inkomster enligt 5 § lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta.

Till de sammanlagda överskotten *ska* läggas belopp enligt tredje stycket samt 5 och 7 §§. Det på så sätt framräknade beloppet är den bidragsgrundande inkomsten.

Överskottet enligt första stycket *ska* ökas med

1. inkomst som på grund av 3 kap. 9–13 §§ inkomstskattelagen eller skatteavtal inte *ska* tas upp som intäkt i inkomstslaget näringsverksamhet, tjänst eller kapital,

2. skattefria stipendier över 3 000 kronor per månad,

4. skattepliktiga inkomster enligt 5 § lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta, *och*

5. *vårdnadsbidrag enligt lagen (2008:000) om kommunalt vårdnadsbidrag.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2008.

¹ Senaste lydelse 2006:1468.

Härigenom föreskrivs att 16 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

16 §¹

När ramtid *skall* bestämmas enligt 12 § räknas inte den tid då den sökande varit hindrad att arbeta på grund av

När ramtid *ska* bestämmas enligt 12 § räknas inte den tid då den sökande varit hindrad att arbeta på grund av

1. styrkt sjukdom,
2. avslutad heltidsutbildning som den sökande har avslutat efter fyllda 25 år eller som har föregåtts av sammanhängande förvärvsarbete på heltid i minst 5 månader,
3. tvångsvård enligt lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall,

4. frihetsberövande på kriminalvårdens område,
5. vård av eget barn som inte har fyllt 2 år eller vård av adoptivbarn i 2 år efter barnets ankomst i familjen,

5. a) vård av eget barn som inte har fyllt 2 år eller vård av adoptivbarn i 2 år efter barnets ankomst i familjen, *eller,*

b) vård av eget barn som inte har fyllt 3 år eller vård av adoptivbarn i 3 år efter barnets ankomst i familjen, under förutsättning att den sökande omedelbart före ledigheten hade ett förvärvsarbete i sådan omfattning att det motsvarar minst ett arbetsvillkor,

6. beslut enligt smittskyddslagen (2004:168) eller livsmedelslagen (2006:804) eller föreskrifter som har meddelats med stöd av livsmedelslagen,

7. utlandsvistelse till följd av att den sökande följt med sin make eller maka vid dennes arbete i utlandet under förutsättning att makens eller makans arbetsgivare har sitt säte i Sverige och att lönen utbetalas från Sverige, varvid med make eller maka jämföras person med vilken den sökande sammanbor under förhållanden som liknar makars, eller

8. vård av närstående när hel ersättning lämnats enligt lagen (1988:1465) om ersättning och ledighet för närståendevård.

Första stycket 6 gäller dock inte när fråga är om hälsokontroll vid inresa enligt 3 kap. 8 § eller avspärning enligt 3 kap. 10 § smittskyddslagen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2008.

¹ Senaste lydelse 2006:827.

Härigenom föreskrivs att 11 kap. 32 § inkomstskattelagen (1999:1229) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap.
32 §¹

Särskilt pensionstillägg enligt lagen (1990:773) om särskilt pensionstillägg till ålderspension för långvarig vård av sjukt *och* handikappat barn ska inte tas upp

Särskilt pensionstillägg enligt lagen (1990:773) om särskilt pensionstillägg till ålderspension för långvarig vård av sjukt *eller* handikappat barn ska inte tas upp.

Vårdnadsbidrag enligt lagen (2008:000) om kommunalt vårdnadsbidrag ska inte tas upp.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2008.

¹ Senaste lydelse 2007:1419.

Härigenom föreskrivs att 15 § lagen (2001:761) om bostadstillägg till pensionärer m.fl. ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

15 §⁹

Tillägg till den bidragsgrundande inkomsten *skall* göras för

1. inkomst som på grund av 3 kap. 9–14 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) eller skatteavtal inte *skall* tas upp som intäkt i inkomstslaget näringsverksamhet, tjänst eller kapital,

2. studiemedel i form av studiebidrag, utom den del som avser tilläggsbidrag,

3. skattefria stipendier till den del de överstiger 3 000 kronor per månad, *och*

4. ersättning från avtalsgrupp-sjukförsäkringar för sjukfall som inträffat före år 1991.

Tillägg till den bidragsgrundande inkomsten *ska* göras för

1. inkomst som på grund av 3 kap. 9–13 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) eller skatteavtal inte *ska* tas upp som intäkt i inkomstslaget näringsverksamhet, tjänst eller kapital,

3. skattefria stipendier till den del de överstiger 3 000 kronor per månad,

4. ersättning från avtalsgrupp-sjukförsäkringar för sjukfall som inträffat före år 1991, *och*

5. *vårdnadsbidrag enligt lagen (2008:000) om kommunalt vårdnadsbidrag.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2008

⁹ Senaste lydelse 2006:1472.

Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

Förslag till lag om ändring i föräldraledighetslagen (1995:584)

Härigenom föreskrivs i fråga om föräldraledighetslagen (1995:584) dels att 3 och 13 §§ ska ha följande lydelse, dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 9 §, samt närmast före 9 § en ny rubrik av följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*3 §¹⁰

Det finns följande *fem* former av föräldraledighet för vård av barn m.m.:

Det finns följande *sex* former av föräldraledighet för vård av barn m.m.:

1. Hel ledighet för en kvinnlig arbetstagare i samband med hennes barns födelse och för amning (mammaledighet, 4 §).
2. Hel ledighet för en förälder tills barnet blivit 18 månader eller, under förutsättning att föräldern då har hel föräldrapenning, för tid därefter (hel ledighet med eller utan föräldrapenning, 5 §).
3. Ledighet för en förälder i form av förkortning av normal arbetstid med tre fjärdedelar, hälften, en fjärdedel eller en åttondel medan föräldern har tre fjärdedels, halv, en fjärdedels respektive en åttondels föräldrapenning (delledighet med föräldrapenning, 6 §).
4. Ledighet för en förälder i form av förkortning av normal arbetstid med upp till en fjärdedel tills, i huvudfallet, barnet fyllt åtta år (delledighet utan föräldrapenning, 7 §).
5. Ledighet för en arbetstagares tillfälliga vård av barn (ledighet med tillfällig föräldrapenning m.m., 8 §).

6. Hel ledighet eller ledighet i form av förkortning av normal arbetstid med hälften för en förälder till ett barn för vilket lämnas helt vårdnadsbidrag enligt 8 § lagen (2008:000) om kommunalt vårdnadsbidrag (hel ledighet eller delledighet med vårdnadsbidrag, 9 §).

Särskilda bestämmelser om ledighet och omplacering för kvinnliga arbetstagare som väntar barn, nyligen fött barn eller som ammar finns i 18–21 §§.

¹⁰ Senaste lydelse 2006:442.

Ledighet med vårdnadsbidrag

9 §¹¹

En förälder har rätt till hel ledighet eller förkortning av normal arbetstid med hälften för vård av barn när helt vårdnadsbidrag enligt 8 § lagen (2008:000) om kommunalt vårdnadsbidrag lämnas för barnet.

13 §

En arbetstagare som vill utnyttja sin rätt till ledighet enligt 4, 5, 6 eller 7 § skall anmäla detta till arbetsgivaren minst två månader före ledighetens början eller, om det inte kan ske, så snart som möjligt. I samband med sin anmälan skall arbetstagaren ange hur lång tid ledigheten är planerad att pågå.

En arbetstagare som vill utnyttja sin rätt till ledighet med tillfällig föräldrapenning enligt 8 § skall anmäla ledigheten till arbetsgivaren minst en vecka före ledighetens början. Om ledigheten beror på sjukdom eller smitta, gäller dock inte någon anmälningstid.

En arbetstagare som vill utnyttja sin rätt till ledighet enligt 4, 5, 6, 7 eller 9 § ska anmäla detta till arbetsgivaren minst två månader före ledighetens början eller, om det inte kan ske, så snart som möjligt. I samband med sin anmälan ska arbetstagaren ange hur lång tid ledigheten är planerad att pågå.

En arbetstagare som vill utnyttja sin rätt till ledighet med tillfällig föräldrapenning enligt 8 § ska anmäla ledigheten till arbetsgivaren minst en vecka före ledighetens början. Om ledigheten beror på sjukdom eller smitta, gäller dock inte någon anmälningstid.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2008.

¹¹ Tidigare 9 § upphävd genom 2006:442.

Förslag till lag om ändring i lagen (1982:80) om anställnings- skydd

Härigenom föreskrivs att 11 § lagen (1982:80) om anställningsskydd ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 §¹

För både arbetsgivare och arbetstagare gäller en minsta uppsägningstid av en månad.

Arbetstagaren har rätt till en uppsägningstid av

- två månader, om den sammanlagda anställningstiden hos arbetsgivaren är minst två år men kortare än fyra år,
- tre månader, om den sammanlagda anställningstiden är minst fyra år men kortare än sex år,
- fyra månader, om den sammanlagda anställningstiden är minst sex år men kortare än åtta år,
- fem månader, om den sammanlagda anställningstiden är minst åtta år men kortare än tio år, och
- sex månader, om den sammanlagda anställningstiden är minst tio år.

Om en arbetstagare som är föräldraledig enligt 4 eller 5 § föräldraledighetslagen (1995:584) sägs upp på grund av arbetsbrist, börjar uppsägningstiden löpa *när arbetstagaren helt eller delvis återupptar arbetet eller, enligt den anmälan om föräldraledighet som gäller när uppsägningen sker, när arbetstagaren skulle ha återupptagit sitt arbete.*

Om en arbetstagare som är föräldraledig enligt 4 eller 5 § *eller helt ledig enligt 9 §* föräldraledighetslagen (1995:584) sägs upp på grund av arbetsbrist, börjar uppsägningstiden löpa

- *när arbetstagaren helt eller delvis återupptar arbetet, eller*
- *när arbetstagaren skulle ha återupptagit sitt arbete enligt den anmälan om föräldraledighet som gäller när uppsägningen sker.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2008.

¹ Senaste lydelse 2007:389.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2008-04-16

Närvarande: F.d. justitierådet Nina Pripp samt regeringsråden Karin Almgren och Nils Dexe.

Ledighet med vårdnadsbidrag

Enligt en lagrådsremiss den 10 april 2008 (Arbetsmarknadsdepartementet) har regeringen beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i föräldraledighetslagen (1995:584),
2. lag om ändring i lagen (1982:80) om anställningsskydd.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Anette Bergene, biträdd av ämnesrådet Elisabeth Lane.

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 29 april 2008.

Närvarande: Statsministern Reinfeldt, ordförande, och statsråden Odell, Ask, Husmark Pehrsson, Erlandsson, Hägglund, Björklund, Carlsson, Littorin, Borg, Sabuni, Billström, Adelson Liljeroth, Tolgfors, Björling

Föredragande: statsrådet Littorin

Regeringen beslutar proposition 2007/08:149 Ledighet med vårdnadsbidrag.